

SAJGON, J. Viet. — Južnovietnamske letal. sile so v spremstvu ameriških lovskih letal znova bombardirale vojaške naprave in operišča v Severnem Vietnamu.

PASADENA, Calif. — Vesoljsko vozilo Ranger 9 bo danes ob 9.08 doseglo Luno in poslalo od tam nove posnetke o njeni površini.

6117 St. Clair Ave. — Henderson 1-0623 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:

Za Združene države:

\$14.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$4.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$16.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$4.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$14.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$4.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$16.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Friday edition \$4.00 for one year

Second Class postage paid at Cleveland, Ohio

83

No. 58 Wed., March 24, 1965

Dva svetova

Tisti, ki zasledujejo življenje za železno zaveso in živijo v svobodnem svetu, so našli v odlomkih članka M. Mihajlova sicer zelo zanimiva odkritja, toda malo novih. Kar Mihajlov pripoveduje o zločinih ruskih komunistov, je za nas znana stvar. Zakaj se je torej Kremlj tako razburil, da je nagnal tovariša Tita, naj zapre Mihajlova, DELO za januar in februar pa prepove? Novo komunistično vodstvo v Moskvi je imelo tehtne razloge za svojo jezo, ki jo je streslo nad Beogradom. Jeza je tudi razumljiva v luči sledečih dejstev:

Kot pod vsako diktaturo, živita tudi pod komunistično dva svetova.

Prvi in važen je uradni svet. To je tisti svet, ki ga ustvarja diktatura s svojimi stebri. V našem slučaju so to komunistični voditelji in vsi njihovi sodelavci znotraj in zunaj stranke. Ti imajo v rokah vso oblast, zato tudi sredstva za vpliv na javno mnenje. Njim so pokorni tisk, radio, televizija, vse ustanove, vse gospodarstvo, vsa kultura, vse, kar je navezano na organizacije. Povsod gospodarijo njihovi zaupniki in igrajo vlogo univerzalnih policajev. Ta svet si ustvarja svojo javnost in ta javnost je dobro znana, poveljevana ali kritizirana, kakor je pač kdo razpoložen do komunistične diktature. Težko je samo dognati, kdo jo vodi za kulisami, kadar je oblast v rokah kolektivnega vodstva. Kadar vlada diktator, so v njegovih rokah združene vse niti oblasti, pa tudi vsa sredstva za oblikovanje njegovega sveta, njegove javnosti.

Kdor od zunaj opazuje ta svet, najde vse polno ugank, posebno pri komunistih. Iskanje odgovorov na te uganke je posel, ki se z njim pečajo strokovnjaki za komunizem. Zato svobodni svet ve največ samo o njihovih poročilih, izjavah, opozorilih, trditvah, prerokovanjih, opisih in premišljevanjih.

V komunistični diktaturi obstoja še drug svet, recimo, ljudski svet. Ni organiziran, ampak vendarle obstoja in straši komuniste. Stebri tega ljudskega sveta so preprosti ljudje, ki zopet iščejo le stike s sebi enakimi. So to šepetalci, šaljivci, potovke za prenašanje čenč, pa tudi popevkariji, ljudski pesniki, ki nimajo nobene ambicije, da bi dali tiskati svoje proizvode. Kar jih duži, je ostro opazovanje vsakdanje stvarnosti in živa želja po ostri kritiki vsega, kar jih teži ali se jim ne dopade. Svoje misli izražajo z dvoličnimi besedami in stavki, z namigovanjem, navidezno nedolžnimi šalami, prepevanjem, pa tudi z izražanjem misli z rokami, očmi, glavami in kretnjami. Najdeš jih povsod: na cestah in ulicah, v parkih, gostilnah, na zabavah, pa tudi za zaprtimi vrati, na samotnih sprehodih itd. Nimajo v mislih nobene politike, zanima jih samo vsakdanje življenje z vsemi svojimi težavami, pa tudi lepotami.

Ljudje jih hitro spoznajo, jih smatrajo za "svoje" in jih nikomur ne izdajajo. Jih imajo radi, ker govorijo ravno to, kar njim samim leži na srcu, pa tega ne znajo izraziti. Razume se, da imena teh stebrov ljudske javnosti ne ostanejo tajnost za uradni svet, t. j. diktaturo. Pa jim uradna birokracija ne more blizu, ako neče izvajati pregrobnega nasilja, ki bi razburjalo vse ljudi. Uradna birokracija se tako znajde pred zidom molka, solidarnosti, izmikavanja, izigravanja. Ne more si pomagati drugače, kot da prenaša ta ljudski svet in da samo pazi, da se ta ljudski svet ne organizira tudi v najprimitivnejši obliki.

Ta ljudski svet, ki živi pod diktaturami, je pa zunaj železne in bambusove zavesle le malo znan. Tujci, ki pridejo z njim v stik, ga ne razumejo ali pa ga razumejo samo povrhu. Ker ta svet ne pomeni nič ne v politiki ne v javnem življenju, mu ne pripisujejo nobene vrednosti in važnosti. Kar pišejo o njem, so samo priložnostne pripombe, ki samo za trenutek posvetijo na ta ljudski svet, in to je tudi vse.

M. Mihajlov je pa v svojem članku vzel na piko ravno ta ljudski svet. Njega ni zanimalo, kaj delajo v Kremlju, kaj se godi v komunističnem svetu, kako se režimovci prepirajo s tistimi, ki jim nečijo biti brez ugovora pokorni. Njega je zanimalo, kaj misli preprosti ruski človek o trpljenju, ki ga je preстал in ga še prestaja, o mukah, ki mu težijo srce, o ljudski sodbi o režimskih zločinih. Njega je zanimalo, kako ta preprosti narod izraža svoje misli, kaj ga tišči, kje išče uteh, koga najraje posluša, komu verjame in koga ima rad. Prekratek je bil njegov potopis, da bi v njem mogel podati sistematični pregled vsega, kar je v tem ljudskem svetu videl in slišal.

Napisal je torej samo odlomke iz svojih doživetij, pa še to je pomenilo za jugoslovanske bralce pravo razodetje. Brali so namreč prvič po 25 letih besede, ki se ni ozirala na ruskega cenzorja in zvedeli resnice, ki so jih večkrat slišali samo na pol ali pa v popačenih vsebini. Ker je v Jugoslaviji ljudski svet že močno razvit in mu Titov režim ne more več zaviti vratu, je bila za jugoslovansko javnost zgodba z Mihajlovim samo nekaj, kar sčeta.

V Moskvi so mislili drugače. Razjezili so se z dveh vidikov, z narodnega in komunističnega. Kako se more najti v mali Jugoslaviji ravno tako mali Mihajlov in objaviti take stvari, ki jih v veliki Rusiji nihče ne sme napisati in dati v tisk? In pri tem stvari, ki so resnične in ne pretirano opisane. Kdo naj sedaj dokazuje, da ni res, kar je res? Na drugi strani je članek Mihajlova pokazal, kakšno je življenje ruskega "ljudskega sveta" in kako hudo greši nad njim sedanjí ruski komunistični režim. Ali je morala ravno "socialistična" Jugoslavija dati priliko, da svet izve, kaj vse teži preprostega ruskega človeka. Kaj takega ni bilo v tako zgosteni obliki napisanega niti v svobodnih deželah. Ali ni Titov režim kršil tiste nevidne "socialistične" solidarnosti, ki še zmeraj obstoja med Moskvo in Beogradom vključ vsem objemom in preprirom med ruskimi in jugoslovanskimi komunisti?

Tito misli, da se je zgodilo ravno to, zato je zavijtel bič, nad komur je po njegovem mnenju treba. Bič bo udaril, "krivci" bodo kaznovani, ostala bo pa blamaža, ki sta jo doživela vsak po svoje, Beograd in Moskva. Tisti, ki se je v tej praski dobro odrezal, je ljudski svet. Napisano je, da obstoja na Ruskem in da je izredno neprijeten za režim, drugače ne bi Kremlj tako zarohnel nad Beogradom.

BESEDA IZ NARODA

VELIKANI ODHAJAJO ..

Seattle, Wash. — Vest, da je v Rim umrl "stric Anton", kakor smo ga doma klicali, mož, znan med Slovenci in premnogimi neslovinci kot generalni asistent jezuitskega reda, dr. Anton Prešeren, me ni presenetila. Pred letom ga je zadela kap in je bil od tedaj privezan na posteljo. Mnogo Slovencev v zdomstvu in v domovini se pridružuje tišočem po svetu, ki so ga poznali in spoštovali. Naj se ga tudi jaz spomnim, saj bi brez njega in njegove pomoči danes ne bil tam, kjer sem.

Pater Prešeren je bil za Slovence, ki so prišli v begunstvo v Italijo, skoro neznana osebnost. Niso vedeli, da je to tisti mož, ki je v sprevodih ob evharističnih kongresih hodil za škofi ali med njimi brez vseh znakov svojega položaja in dostojanstva. Niso vedeli, da je to tisti mož, ki je kot uradni delegat Vatikana spremljal v posebnem vlaku ostanke Poljaka svetniškega Andreja Bobole skozi Ljubljano in dosegl, da se je vlak za en dan ustavil v Ljubljani in nam je bila dana prilika, da smo relikvije počastili. On je bil tisti neznani veljak, ki je imel pri svetem očetu, ne le pri papežu Janezu, prav tako pri Piju XI., Piju XII., kakor pri Pavlu VI., polno zaslombo in zaupanje, ne le zaradi slučajnih srečanj, pač pa tudi po svojem uradnem položaju v jezuitskem redu. Naslov generalnega asistenta ne pove mnogo, vendar je to najvišji naslov za jezuitskim generalom, vrhovnim predstojnikom reda. Bil je na tem mestu izredno dolgo dobo 34 let, z odgovornostjo za slovansko Evropo, vse do svoje smrti, komaj pol leta potem, ko je umrl njegov predstojnik.

Moji osebni spomini na patra Prešerna so najbrž precej drugačni od spominov ljudi, ki so ga manj poznali in ki so ga srečali v letih po vojni. Zunanja preprostost visokega patra, ki je tedensko, marsikdaj peš, hodil iz generalske jezuitske hiše v bližini Vatikana, do Via dei Colli na drugi strani mesta, kjer je bral mašo za sestre in druge rojake, gorenska prešernost in včasih tudi nejevolnost so ga mnogim ljudem približale, napravile bolj človeškega, tako da smo skoraj pozabili, kdo je in na kakšnem položaju je. Dobro mi je v spominu nevolja znanec, ko so morali čakati v jezuitski govorilnici, da so lahko govorili z njim, posebno ker jih je vratar nerad pustil v govorilnice. Skoro jim ni šlo v glavo, zakaj naj bi se tisti preprosti visoki rojak zapiral za take formalnosti. Dobro mi je še v spominu, kako so včasih znanici iskali priporočila od patra Prešerna za najrazličnejše potrebe, pa se jim je zdelo preveč, da bi šli do njega osebno, češ, kaj se bo delal. V majhnosti naših gledanj smo njegovo preprostost zamenjavali za skromnost njegovega položaja in nam je bilo

težko razumeti, kakšno delo in kakšne obveznosti so ga vezale. Dobro se spominim nevolje, ko ga po teden dni ali več ni bilo mogóce najti in nihče ni hotel povedati, kje je. Meni se je dvakrat posrečilo prebiti ta obroč tajnosti in sem lahko prišel do njega, ker mi je prej pojasnil, kaj naj napravim. Enkrat sem ga našel na Gregorijani, ko je vodil pregled delovanja univerze v imenu svojega generala, drugič na podobnem pregledu v Orientalnem institutu. Njegov položaj mi je bil jasen ob tem, kako so v teh zavodih ravnali z njim, namreč kot svojim visokim predstojnikom, in ne tako, kot smo bili mi v svoji kranjski preproščini vajeni.

Pater Prešeren bo ostal v spominu mnogih bolj kot človek, ki za Slovence in begunce marsičesa ni napravil; malokdo se zaveda, koliko zaslug mu gre za ustvaritve v Sloveniji pred vojno in za pomoč po vojni. Svoje dela ni obešal na veliki zvon in marsikateri uspehi, posredovanja, intervencije, ki jih je izvršil, bodo ostala neznana. Najmanj poznano je gotovo njegovo delo pred vojno in med vojno. Bil sem pri njem v zgodnji pomlad leta 1942, ko so do Rima prišle prve vesti o streljanju. Govoril sem z njim na Jožefovo leta 1942; hodila sva pa vrtu generalne hiše, kamor je imel malokdo dostop, in govorila o bodočnosti. Zaskrbljen je bil in potr, ker ni videl jasnega izhoda. Poznal je vojno in njeno krutost, če ne od preje, vsaj od jeseni 1939, ko je preko Ljubljane hitel v Romunijo, da pomaga tja pribežalim poljskim beguncem. Nihče ni mogel prav vedeti, koliko posredovanj je opravil med vojno za slovenske ljudi, koliko sporočil je posredoval zunanemu svetu — v spominu so mi spomenice, ki mu jih je pošiljal dr. Erlich in obvestila, ki mu jih je nosil dr. Goliš — ne da bi pri tem zanemarjal obveznosti, ki mu jih je nalagal red in službeni položaj v njem. Težko je vedeti, koliko vatikanskih slovesnosti so Slovenci lahko videli z njegovim posredovanjem. Bili smo kar nekako vajeni, da bo pater Prešeren preskrbel vstopnice.

Po vsakih opravljenih izpiti na rimski univerzi sem mu moral priti poročat, kako je šlo. Nejevoljen je bil, če študentje niso dovolj študirali, še bolj nejevoljen, ko je poslušal o sprih med njimi. Posegal je vmes in posredoval, mnogokrat brez pravega uspeha, mnogokrat z nesrečno roko.

Bil je moč odločnosti, četudi ga nismo dosti poznali od te strani. Ob tem, ko je posredoval za moko in grah za begunce na Via dei Colli, je skušal doseči zavode za kolikor mogóce veliko število rojakov, iskal stike za možnost študija po svetu, obiskoval kardinale in nuncije, istočasno pa ni zanemarjal svojih osnovne dolžnosti, namreč skrb za jezuitske province od

Poljske do Jugoslavije. Zaradi te svoje vestnosti in doslednosti je bil ponovno izvoljen za asistenta, kar ni običajno v redu. Presenečen in silno vznemirljen je bil, ko so ga v Ljubljani zapletli v sodni proces proti jezuitom kot glavnega zunanjega agenta protidržavne gonje.

Najostrejši očitke, tisti, ki ga je tudi najbolj prizadel, četudi je bil brez vsake osnove, je bilo namigovanje, da ni hotel pomagati pokonjemu škofu Rožmanu, da bi našel zatočišče v Rimu in se na ta način izognil policijskemu nadzorstvu v Avstriji in neprestani grožnji izročitve. Govorice, da je v Rimu dovoljen 'slovenski škof', so ga silno prizadele in nekaj let je minilo, predno je bil očitke pozabljen ob škofovem obisku v Rimu. Samo enkrat sva o tem govorila in je potožil, da mu ljudje delajo krivico. Nič več kot to.

Zadnjikrat sva se srečala pred desetimi leti, nekaj mesecev pred mojim odhodom v Ameriko. "Korajžo, fant, in zaupa v božjo pomoč," mi je zatrjeval, isto ponavljal v rednih pismih vse do lanskega leta. Čudno. Pri vsem svojem delu je bil zame eden silno redkih ljudi, ki je na vsako pismo odgovoril. Ne vem, če samo meni. Že kot otrok sem poznal njegovo težko čitljivo majhno pisavo ter cenil vatičanske znamke na pismih. Red in doslednost sta bili dve jasni odliki.

Zadnja leta ga je spomin že zapuščal. Zamenjaval je ljudi in dogodke, dvakrat odgovarjal na isto pismo, istočasno pa je postal bolj občutljiv. Uvideval je, da je svojo vlogo izvršil, četudi bo veliko tega, kar so Slovenci v Rimu in po svetu dosegli po njegovem posredovanju, ostalo neznano.

Odšel je, velikan, ponosni Slovenec, potem ko je izpolnil nalogo, pred katero je bil postavljen, vestno in dosledno po tistem jezuitskem pravilu "Omnia ad maiorem Dei gloriam." Mi pa smo izgubili najvišjega dostojanstvenika, po uradnem položaju in po dejanskem ugledu, kar smo jih Slovenci kdaj imeli v Rimu.

Med pritlikavci je lahko biti velikan. Pater Prešeren je bil velikan med velikimi ljudmi. Za nas pritlikavce je bila njegova veličina previsoka, da bi jo mogli prav premeriti. Ko bo čez stoletja odprli jezuitske arhive, bo ime patra Prešerna z dobilo pravo zgodovinsko vrednost v zgodovini jezuitskega reda samega kakor tudi v zgodovini slovenske preteklosti.

Jože Velikonja

"Razvalina življenja" v Collinwoodu

Cleveland, O. — Po naslovu sodeč bi gotovo mislili, da se to le pisanje nanaša na nedavno razgrajanje, pretepanje in divjanje okoli "Collinwood High School". Res je, da tudi v nas včasih malo zavre, da koga pokličemo na korajžo, vendar pretepske opreme v imenu "enakosti" nam je tuje.

Omenil bi vam rad nekaj lepšega — višjega, kar je vredno človeka srčne kulture. Društvo LILLJA pripravlja za tih nedeljo, 4. aprila, igro "Razvalina življenja", delo velikega slovenskega pisatelja in dramatika F. S. Finžgarja. Je to drama vzeta iz kmečkega življenja. Lilijini igralci pa se že več tednov vneto pripravljajo, da nam pričarajo kočček Slovenije, nekaj, kamor se tako radi povračamo, kadar se nas loteva malodušje.

Preizkušeni igralci, režiser Stane Gerdin ter Jaka Mejač, ki s svojimi sodelavci vneto pripravljajo scenerijo, so nam porok za prijeten popoldan v domači družbi. Veliko žrtvujejo za ohranitev slovenstva med nami, mnogo prijetneje bi bilo te številne večere prebiti pri svojih družinah. Vendar zato ničesar

ne pričakujejo, mi pa se jim zato vsaj malo oddolžimo in pridimo v obilnem številu 4. aprila v Slovenski dom na Holmes Ave.

Ne bodi naše slovenstvo samo v besedah, ampak tudi v dejanjih — ne razvalina, ampak blesteča luč, ki ji bomo s svojim obiskom prilili olja, da bo še dolgo svetila nam in našim zanamcem.

France Ancel

Pevski zbor Triglav

Cleveland, O. — Bližajo se velikonočni prazniki, ki naj bi jih vsi veseli in zdravi praznovali. Nič ne vemo, kdaj poteče naš čas, od danes do jutri živimo. Na vaji 15. marca smo zvedeli novico o smrti Franka Jakšiča s St. Clair Avenue. Nam ni bil osebno znan, pač pa se ga vsi, ki ste bili na banketu za A. Sublja, gotovo spominjate. Tam je govoril o Sublju in njegovem življenju. Ko se je A. Šubelj na koncu zahvalil, je dejal, da je imel dva doma, enega svojega, drugega pa pri Franku Jakšiču. Naj v miru počiva in blag mu spomin! Družini naše sožalje!

Naš koncert se bliža. V nedeljo, 2. maja, popoldne ob pol štirih bomo nastopili v Sachsenheimu na 7001 Denison Avenue, po koncertu pa bo prav tam v spodnji dvorani zabava. Za parkiranje je veliko prostora, odkar je tam nova trgovina in kegljišče "Carousel Lanes".

Zbor ima na programu lepe pesmi, za priboljšek je pa kratka igra "Čeber". Je to zelo smešen prizor. Drugo leto bomo pa dali kaj daljšega, da bodo vsi zadovoljni. Spored je lep in različen, da boste vsi veseli in dobre volje. Vse vas vabimo. Pridite v svojo lastno zabavo, pa tudi v podporo zboru Triglav, ki se trudi edini na zahodni strani mesta za ohranitev slovenske pesmi!

Za zadnjo prireditev sta poslala Mr. in Mrs. L. Cedrič \$5. Hvala lepa!

V nekaj letih bomo imeli lepo široko cesto z vzhodne na zahodno stran in ne bo mogóč več izgovor, da je težko priti k nam. Tudi sedaj velja: Kjer je volja, tam je pot! Te naj bi pa pri naših ljudeh nikoli ne manjkalo!

Na svidenje!

Ana Jesenko

V Dražgošah imajo za cerkev še vedno barako

Waukegan, Ill. — Nedavno je bila v Ameriški Domovini objavljena prošnja za darove za zgradbo nove cerkve v Dražgošah. Ker sem bila nekoč faranka te fare, sem se namenila prošnjo podpreti in malo opisati našo prelepo vas Dražgoše v Selški dolini, seveda tako, kot je bila, ko sem bila jaz še doma.

V škofji Loki se je cepila cesta na dve strani, ena je zavila v Poljansko, druga pa v Selško dolino. Če smo šli v Selško dolino, nas je najprej pozdravila prelepa Stara Loka, nato Praprotno, Bukovica, Dolenja vas, Selca, Studeno, Češnjica, Rudno, od tam pa v Dražgoše. Danes pelje tudi v Dražgoše cesta.

Vas Dražgoše je obdana od zelenih hribov. Na severu Jelovca, na jugu Blegoš, na vzhodu Lubnik, na zahodu Ratitovec. Fara je bila takrat majhna. Stela je 450 do 500 duš. Največ zaslužka so ljudje črpali iz bogate Jelovce. Dražgošani so bili znani kot pridni gozdarji in veseli furmani. Imeli smo lepo cerkev, njeno farna patrona je bila sv. Lucija. Stirje altarji so jo krasiili in se vedno blesteli, ker so bili vsi pozlačeni. V stranskih altarjih so bili sv. Ingvin, sv. Ana in sv. Anton. Veliko romarjev se je vedno zatekalo k sv. Luciji, ki je priprošnjica za zdrave oči.

Poleg cerkve je bila šola in Prosvetni dom. V vasi je bilo 82 hišnih števk. Dražgošani so tam mirno živeli vse do januarja 1942, ko so Nemci vdrli v vas,

jo oropali, požgali in kasneje do tal porušili. Tudi cerkvi niso prizanesli. Postreli so 41 slovenski mož in fantov. Okoli 100 so jih odgnali v zapor v škofove zavode v št. Vid nad Ljubljano, druge pa so razgnali po sosednjih vaseh. To sem sama doživela in zdi se mi, kot da je danes, čeprav je od tega minilo že 23 let, in nas je pot zanesla sem, v Ameriko.

Tudi Jezus v tabernaklju in sv. Lucija sta zgubila dom in postala begunca kot mi. Poleg cerkve na pokopališču so pokopani tisti, ki so zgubili življenja. Nas so spustili iz zaporov in počasi ter previdno smo začeli hoditi gledat nazaj domov. Koliko solza je kanilo na kupe kame-nja, kjer so stale domačije. Toda nikjer ni bilo potočinih toliko solza, kot ob največji razvalini, kjer je preje stala cerkev, in na pokopališču poleg nje. Tam smo se farani največkrat srečavali. Prišla je neka mati, ki je izgubila moža in tri sinove, druga mati, vdova, s tremi otroci, prišel je oče, ki je s tresočo roko blagoslovil grob, kjer sta počivala njegova dva sinova. Prišla pa so molit in jokati tudi mlada dekleta, ki so zgubila brata ali zaročenca.

Minilo je nekaj časa, predno so se vaščani skorajžili in začeli znova postavljati domove. Sprva so postavljali le barake, nato so začeli zidati hiše. Postavili so tudi lepo šolo. Za cerkev so imeli in še vedno imajo le barako, v kateri sta dobila dom Jezus in sv. Lucija.

Hiše so postavili in se malo opomogli. Lansko leto pa so se lotili zidave cerkve. Postavljajo, delajo in pomagajo, kar sami morejo, le za denar je tako težko.

Vem, da je težko prositi, ker ima vsak toliko svojih potreb in težav. Pa vseeno prosim drage rojake, da pomagajo z denarnimi prispevki, da bo sv. Lucija čimprej v svoji hiši, v cerkvi, ne v baraki. Naj vam priprošnjica sv. Lucija že vnaprej nakloni dobro zdravje na obeh kahti vid je največji zaklad na svetu.

Naj vam še napišem, kako je pokojni dr. Janez E. Krek opisal dražgoško cerkev:

Gora jelovska, tratica v sredi, gledajo na njo griči, sosed. Cerkev na tratici, v njej pa kraljuje sv. Lucija, sv. Lucija.

Cerkvica bela k sebi nas vabi, kdor te je videl, te ne pozabi. Bodi pozdravljena naša patrona sv. Lucija, sv. Lucija.

Lep je naš rodni kraj, naša domačija, biser najlepši v njej je sv. Lucija. Varuj in brani dom vsem Dražgošanom sv. Lucija, sv. Lucija.

Dragi Slovenci, razkropljeni po Ameriki in Kanadi! Pomagajte postaviti novo cerkev v Dražgošah nad Skofjo Loko, novo božjepotno cerkev sv. Lucije.

Mary Belec

Vice-admiral Rickover hoče denar za nov reaktor

WASHINGTON, D.C. — Oče naših atomskih podmornic vice-admiral Rickover je pred kongresnim odborom za atomsko silo goreče zagovarjal investiranje \$263 milijonov v nove vrste reaktor, ki bo 25-krat bolj izrabil sedanje atomsko gorivo (uran ali tor).

Sedanji reaktorji izrabijo komaj 1-2% energije, ki je skrita v teh kovinah. Novi reaktor bo pa izrabil do 50%. Take vrste reaktor bi seveda pomenil neomejeno oskrbo z električnim tokom pri minimalni rabi potrebnih atomskih surovin. Kongresni odbor še nadaljuje z sliševanji.

UPORNIKI

POVEST

Spisal Ivan Lah

Vzbudil ju je grozen glas in vpitje:

"Briči so tu, briči, po njih!" Bilo je še rano jutro. Vsa vas je šumela. Okna so se odpirala in čulo se je tekanje prestrašenih vaščanov. Guza je skočil s svojega ležišča, pomel si oči, kot da ne ve prav, ali se mu sanja, ali je res, zgrabil je puško, sunil z nogo Janeza, ki je tudi planil ves prestrašen na noge, in hitela sta na vas. "Možje, ho, ho," je vpil Guza, kot da je preletel že vsa vas, "le vkup, možje-uporniki, puške, halo!..." In letel je naprej, za njim pa Janez.

V tem se je ustavila sredi vasi grajska posadka, iz vseh različnih grajskih hlapcev sestavljena peščica. Na čelu polog njega je jezdil Vitko in poleg njiju še par drugih "boljših ljudi." Po vasi se je čul vrišč in krik in razni glasovi so jokaje klicali na pomaganje. Guza je ustrelil s puško v zrak, v znamenje drugim vasem, da je sovražnik tu. Na dolenjem koncu vasi so že vsi zapustili hiše in bežali v gorenji del, matere z otroki, ki vsi niti oblečeni niso bili. Možje so s puškami in ostniki v rokah leteli na svoj prostor. Nihče se ni s početka pokazal, ki bi bil branil grajskim vohod v vas, dati so videli na spodnjem koncu dobro utrdbo s hlodi, ki bi bila lahko zadržala močnejšo četo.

"Ha, vse beži," je rekel oskrbnik, ki se mu je na čelu še poznal obronek od rane, ki jo je bil dobil zadnjič pri Bogatcu na Goričicah. Izpodobdel je konja in hotel zapovedati: naprej. Ko je vzdignil roko, počile sta nenadoma dve puški iz za hišnih voglov in ena je zabrenčala prav ob oskrbnikovi roki.

Vsi presenečeni, so se spogledali in pripravili puške, a nikjer ni bilo videti nikogar; le v gorenjem delu vasi se je čul jok in krik.

"Streljajte vrage, kjer koga vidite," zavpil je oskrbnik četi. Uvidel je, da je v nevarnem položaju. Takrat je prišel izza vogala kot besen stari Jerom. Polhovka mu je zlezla na oči in pero na njej je viselo po strani. Držal je v rokah dolg ostnik in se zagladil proti četi, za njim pa je priletel Sušec...

"Kje imaš mojo hčer?" je vpil Jerom in slep za vse letel proti konjem. "Hčer, lump," in obstal je pred Vitkom in nameril ostnik. Puška je počila in Jerom se je zvrnil in vzdignil roko. "Stoj," zavpil je in se zgrabil za prsa, Sušec pa je pobegnul za prvi vogal, Vitko je pogledal starca in vzdignil roko, da bi ustavil strel, a bilo je prepozno...

Starec se je zvijal v groznih bolečinah na tleh, kri je lila curkoma; v pesti je tiščal ostnik in se hotel pobrati, da bi se zagnal v sovražnika. "Hčer mi daj," je ponavljal s prosečim glasom in odpiral oči in se zgrabil z roko za mesto, kjer je bil ustreljen. Oskrbnik je stal pri miru in ni vedel, kaj bi storil.

"Pomagajte," je kričal Jerom, "aaah, ustrelil me je... hčer... aaa..." In obležal je — mrtve...

Po vasi je prikorakala obojena četa upornikov. Guza je šel spredaj in držal v zraku roko, kot da hoče govoriti. "Stoj!" je zagrmel in četa je obstala... Njej ob strani so prišli s počasnimi koraki in

ponosno glavarji upornikov.

"Kdo je poveljnik?" je vprašal Guza.

"Jaz," je odgovoril oskrbnik Berto, "in prihajam v ime pravice in vedite, da gre kri za kri. Izročite se na milost in nemilost, sicer zapovemo..." in pogledal je početi, kot da hoče zapovedati, naj ustrele.

"Počasi, počasi," je rekel Andrejko in stopil v ospredje. "Tudi mi lahko zapovedujemo, a krvi ne želimo. Pogledjte, da ste v naši vasi in se ozrite malo okoli po oknih. V par minutah bi bili lahko mrtvi. Vrnite se k tistemu, ki vas je poslal, in mu povejte, da upornikov ne dobi kar tako; pride naj sam in pokaže tiste pravice, v imenu katerih vas pošilja sem. On nima pravice ne do desetine, ne do nas; če sam tega ne ve, ga hočemo opomniti mi."

Oskrbnik se je ozrl okoli. Iz vsakega okna je skoraj molela cev puške.

"Porabite prost odhod — ker sicer bi bilo prepozno..."

Oskrbnik ni bil slep. Videl je, da pri tem ne opravi nič.

"Glavarji upornikov naj gredo z nami, da se pogovore." "Ho, ho," zasmejali so se uporniki, ki se jih je vedno več upalo v obližje, videč, da se jim ni bati. Celo ženske so prišle. Med množico se je čulo različno hujkanje...

"Glave upornikov smo tu, a oni nas ne puste. Poznamo dobro, kaj se pravi, hoditi na grad na razgovor. Izkušnje so nas izučile, ker se je še malo-kdo vrnil domov." "Tako je, po njih," kričali so ljudje... Vitko je med tem iskal med uporniki mladega Marka, da bi se maščeval za tisto noč. Ni ga bilo...

Med tem je nastal nov šum. Ljudje so se bili zbrali okoli Jeroma, močili so ga z vodo, a nazadnje spoznali, da je mrtev... "Maščevanje," kričali so in rinili naprej. Andrejko jih je zadržal. Razžaljeno ljudstvo je hotelo planiti na grajske. Guza sam se je komaj premagoval, pa je moral krotiti druge. Poberinov je držal pripravljeno puško, da plane nad oskrbnika in maščuje Marka. Ostniki so se svetili nad glavo množice, ki je tem bolj narastla, ker so prišli na strele ljudje iz drugih vasi. Kmalu je bila vsa vas polna. Čakali so trenutka, ko zapove Guza: naprej...

"Ne ganite se," je vpil Andrejko nad grajske; "moja volja ni, da padete zaradi človeka, ki mu služite za denar. Ako se to zgodi, ni moja krivda, tu je ljudstvo. Proti sili se smemo boriti s silo in naše pesti so kmečke in močne. Za svoje pravice se bijemo in ne umaknemo se. Odidite!"

"Proč, iz vasi, doli z njimi," je vpilo ljudstvo in par ostnikov je zletelo med hlapce. Konji so se prestrašili. "Torej boste prišli na drugačen pogovor," je vpil oskrbnik, "pa radi. To jutro si boste zapomnili..."

"Vi tudi," je vpilo ljudstvo. Oskrbnik je jeze prebledel. Umakniti se, kaka sramota! In pred kmeti, ki so včasih kot jagnjeta pohlevno orali po njivah in ubogali na migljaj. Ako mu je do časti, mora streljati, a to se pravi, ubiti sam sebe in druge. Dobro je videl, kako so vse puške in ostniki namerjeni na njega. Marsikatero srce je željno čakalo na ta trenutek in vsi bi se bili osvetili nad njim. Videl

Iskalci zakladov na dnu morja

Na dražbi so lani ponujali kupcem 106 starih španskih zlatnikov z različno vrednostjo (150 do 4.000 dolarjev). Zabož z zlatimi novci je del zaklada, dvignjenega iz razbitih desetih španskih bark, ki so se leta 1715 v viharju potopile nedaleč od Fort Piercea na atlantski obali Floride. Z dovoljenjem floridskih oblasti, ki so si pogodbeno izgovorile četrtino vrednosti, so poklicni iskalci dvignili potopljene zaklade, ki obsega množico dragih kamnov, kup zlatih šibik in več težkih kepe srebra ter velja za najbogatejšo najdbo svoje vrste v skoraj treh stoletjih (od leta 1687).

Novica o zakladu, katerega del so prodali na dražbi v New Yorku, je sprožila val zanimanja za stare risbe in za zemljevide v prodajalnah spominkov v Floridi. Poznavalci zemljevidov, opremljenih z listinami in podprtih z izpiski iz zgodovinskih knjig, so objavili podatke, ki povedo, da je na morskem dnu med Key Westom in Pensacolo, torej vzdolž obal Floride v Mehikem zalivu, še precej potopljenih zakladov in skupni vrednosti 165 milijonov dolarjev. Zadnje čase potuje večina dvignjenih dragocenosti v muzeje, ker je njihova zgodovinska vrednost mnogo večja, kot bi znašal izkupiček po teži in sedanjih cenah zlata in srebra.

Če smemo verjeti zemljevidom, zasnovanim na zgodovinskih podatkih, leži še marsikaj na morskem dnu pri Fort Pierceu. Na tistem, ki ga je l. 1950 izdelal namestnik državnega tožilca Ralph Odum in ki se prav tako dobi v prodajalnah spominkov, je bolj ali manj točno označenih vsaj ducat krajev, kjer naj bi bili potopljene zaklade.

Za bližnjo prihodnost napovedujejo ponatis natančnega, pred 12 leti sestavljenega Keiserjevega zemljevida, na katerem bo vrisanih nad 50 točk, kjer so se v davnih dneh potopile ladje z dragocenim tovarom. Bogat "plen", vreden baje 11 milijonov dolarjev, se obeta v ladji morskega razbojnika Gasparille, ki so jo leta 1826 potopile granate ameriških ladijskih topov zahodno od mesta Punta Gorda na Floridi.

Na Odumovem zemljevidu je zaznamovan tudi kraj nedaleč

je, kako vrejo vkup množice, kako silijo naprej vanj. Ni si upal obrniti jim hrbta, v strahu, da počti takoj deset pušk v njegov hrbet. S prezirljivimi očmi je gledal na ljudstvo in mislil, da jih s tem kroti kot nekda, a ljudstvo se mu je smejalo v obraz. Pogum in navdušenje je bolj in bolj rastlo med množico.

(Dalje prihodnjič)

od Key Westa, kjer naj bi se bila leta 1525 potopila barka "Santa Rosa", s katero je hotel španski osvajalec Cortez spraviti v Evropo zlato inkovskega vladarja Montezuma.

Iskanje zakladov je zamudno, drago in tudi nevarno, zato ne prihaja v poštev kot razvedrilo "nedeljskih" potapljačev. V dolgih stoletjih prepelele barke so le še trhle vzbokline, ki jih nevarjeno oko sploh ne opazi na morskem dnu. Podjetje, ki je dvignilo dragocenosti, delno prodane na njujorški dražbi, je tvegalo poskus šele po več letih napornih in dragih raziskav, razen tega pa ima aparat, ki izbrska zlato iz kupa drugih kovin, in stroj, ki v kratkem času izkoplje več tisoč ton peska.

Posebno dovoljenje si mora priskrbeti, kdor bi rad iskal potopljene zaklade v obalnem pasu Floride (11 milj v Mehikem zalivu in 3 milje ob Atlantiku). Če se mu zdi, da je našel nekaj, kar bi se splašalo dvigniti, z morskega dna, sklene s pristojnimi oblastmi pogodbo, ki velja leto dni in za katero mora položiti jamstvo.

EASCO dobi od Mednarodne banke \$40 milijonov posojila

WASHINGTON, D.C. — EASCO je skrajšana beseda za Organizacijo za skupno vzhodno-afriško upravo. Je naslednica podobne organizacije, ki jo je že davno ustanovila angleška kolonijalna uprava za kolonije Tanganjika, Uganda in Kenija. Ta organizacija je skrbela za nekatere javne posle vseh treh kolonij, brigala se je posebno za dober promet. Organizacija je dobila potrebna denarna sredstva od angleške kolonijalne uprave.

Sedaj je London odpovedal svoje prispevke, pomagal je pa zato pri ustvarjanju nove organizacije EASCO in pregovoril Mednarodno banko, da ji bo dala posojilo v znesku \$40 milijonov. Za posojilo bodo jamčile vse tri republike: Kenija, Uganda in Tanzanija.

V Londonu in Washingtonu upajo, da bodo po tej poti pripravili vse tri republike za čim tesnejše gospodarsko sodelovanje, ki bi dalo pozneje povod za politično federacijo. Pot do takega političnega cilja bo pa dolga. Ako se bo obnesla, jo bosta Anglija in Amerika skušale uveljaviti tudi v drugih delih svobodne Afrike.

Atomska komisija bo preskusila atomsko strelivo na otoku Amčitka

WASHINGTON, D.C. — Otok Amčitka se nahaja na koncu Aleutskih otokov. Ni velik in ni obljuden, zato pa je njegova le-

ga kakor nalašč za podzemne atomske eksplozije. Otok leži namreč sredi potresnega ozemlja, pa tudi čisto blizu ruske meje.

Nasha atomska komisija si ga je izbrala v ta namen, da bo z nameravano eksplozijo, ki bo globoko pod zemljo in obenem tudi precej velika, dognala, kakšne so razlike med potresom, ki izvira od atomske eksplozije, in potresom, ki ga povzroči premik zemeljskih plasti. Atomska komisija se ne boji nevarnosti, da bi eksplozija utegnila sprožiti tudi naravne potrese v tem potresnem ozemlju. Vendar pa nekateri strokovnjaki opozarjajo na tako možnost.

Zahodnonemška politika se pripravlja na volitve

BONN, Zah. Nem. — Vlada dr. Erharda si ni ravno zaslužila lavorik s svojo politiko napram Egiptu. Je bila preveč neodločna in odbila od sebe tiste, ki so bili za spravo z Naserjem, in tiste, ki so mu hoteli odločno nasprotovati. Srednja pot se torej dr. Erhardu ni obnesla. Od tega ima naravno korist stranka socialnih demokratov.

Rada bi napake dr. Erharda izkoristila in zmagala pri parlamentarnih volitvah, ki bodo 19. septembra. Politični opazovalci pravijo, da je prezgoden tako pesimizem v vladnih vrstah kot optimizem v socialističnih. Do septembra se lahko politično vreme v Zahodni Nemčiji še velikokrat spremeni. Zato ne dajo ničesar na prorokovanja, kdo bo zmagal pri septembrskih volitvah.

Angleški farmarji so demonstrirali proti vladi

LONDON, Ang. — Prav tam, kjer se je pred kratkim pomikal pogrebni sprevod za pokojnim Churchillom, je London lahko ogledoval novo procesijo, ki so je pa bili najbolj veseli pristaši konservativne stranke. Pred parlamentom so namreč demonstrirali zastopniki angleških farmarjev. Na protestno zborovanje so se pripeljali kar s svojimi traktorji in kamijoni in tako blokirali ves promet sredi mesta.

Hoteli so s tem opozoriti angleško javnost na težave, ki jih imajo s svojim poklicem. Kot v Ameriki, tudi v Angliji ne morejo shajati in zahtevajo od vlade več pomoči. Vlada pravi, da jim jo ne more zvišati, ker je njen proračun v škripcih. Poljedelski minister pa obenem tudi trdi, da imajo farmarji od vsakih 100 akrov obdelane zemlje čistega donosa najmanj \$2,800 na leto.

V Angliji je farmarjev samo še kakih 900.000. Država jih podpira z letnim zneskom \$750.000.000, kar pomeni nad \$800 na farmarja. Za angleške razmere je

to kar čedna podpora, pa vendarle po mnenju farmarjev prenizka. Farmarji so posebno nezadovoljni z nizkim zneskom, ki ga dobivajo za mleko. Pravijo, da bi vlada morala zvišati vsaj ta prispevek. Demonstrantje so zaključili svoje zborovanje z zahtevo, da mora odstopiti poljedelski minister Fred Peart. V tej zahtevi jih seveda goreče podpirajo vsi konservativci, pa ji vlada ne bo ugodila.

Prepoved parkanja jih nič ne briga?

WASHINGTON, D.C. — Policija glavnega mesta je v zadnjih 10 mesecih dala avtomobilistom in avtomobilom tujih diplomatov v Washingtonu, D.C., preko 6.000 listkov z globo za nedovoljeno parkanje. Diplomati se za to ne zmenijo. Samo sovjetsko poslanstvo je bilo deležno 3.000 teh listkov, pa jih je enostavno raztrgalo.

Washingtonski javnosti in posebno policiji je tega dovolj. "The Washington Evening Star" je te dni zahteval, da naj oblasti pritisnejo na diplomate, da se bodo predpisov držali, kot se jih morajo vsi drugi in se jih tudi naši diplomati v tujih deželah. Ti predpisi so končno tudi za njihovo lastno varnost.

Na Francoskem divja 'avtomobilska mrzlica'

"Avto je postal prava socialna bolezen," ugotavlja pariški sociolog Alfred Sauvy v razpravi o avtomobilski mrzlici, ki je — tako piše — naravnost obsedla Francoze. "Moraš ga imeti, pa čeprav ga ne potrebuješ in ga tudi ne boš redno uporabljal, misliš zdaj večina naših ljudi."

Po podatkih ankete ne manjka Francozov, ki niso voljni plačati do 120 frankov mesečne najemnine za sodobno stanovanje z najnovejšim udobjem, kupujejo pa avtomobile, ki jih stanejo — zavarovalnina, popravila, amortizacija vložnega denarja, izguba prvotne vrednosti, bencin itd. — mnogo več kot spodobno stanovanje.

Prof. Sauvy, ki se opira na uradno statistiko, očita Francozom, da mnogi med njimi žrtvujejo za nakup, obročno odplačevanje in vzdrževanje avtomobilov visoke vsote in da potem v družinskih proračunih zmanjka denarja za nujne reči, na primer za šolanje otrok in za obleko. "So ljudje, ki imajo avto in eno samo obleko," ugotavlja profesor Sauvy.

Dejstvo, da mnogi stalno puščajo avtomobile na robu javnih cest, označuje prof. Sauvy kot prekršek proti pravicam skupnosti, kot zlorabo, ki bi je ne smeli dovoljevati. "Kdor ima stanovanje s površino 50 kvadratnih metrov v sedemnadstropnem bloku," piše Sauvy, "zaseda tudi osem kvadratnih

metrov zemljišča, ki na njem stoji stavba. To je všteto v najemnino. Če pa ima tudi avto, katerega stalno pušča ob pločniku, zaseda hkrati osem kvadratnih metrov javne ceste, namenjene prometu, vendar za to ne plačuje ničesar."

Svojo razpravo zaključuje prof. Sauvy z ugotovitvijo, da bi bili ljudje v velikih mestih, na primer v Parizu, manj dovzetni za avtomobilsko mrzlico, ki jo ocenjuje kot prehodno bolezen, če bi bilo javnih prometnih sredstev dovolj in če bi bila udobna. Avtomobili in druga zasebna vozila so zdaj nujnost prav zaradi pomanjkljivosti v javnem prometu, ki bi jih bilo treba odpraviti.

Prijetno čakanje

S posrečeno domisljico so si pomagali v neki pariški restavraciji, ki ima premaio strežnega oseba in morajo gostje čakati. Na mizah so najrazličnejši papirnati prtički, zraven pa navodilo, kako jih je mogoče ne le zlagati, marveč tudi oblikovati iz njih razne okraske.

S takšno družabno igro si lahko čakajoči gostje krajšajo čas. Uspeh ni izostal: gostje so zadovoljni, natakari delajo nemočno, vse gre bolje in hitreje od rok.

ZIP CODE!

Cenjene naročnike po Združenih državah lepo prosimo, da nam čimprej sporoče številko svojega poštnega okoliša (ZIP CODE), če tega že niso storili, da bomo mogli zadostiti zahtevam poštne urada.

Uprava

Ameriške Domovine

Moški dobijo delo

Mizarje iščejo

Enega ali dva izkušena mizarja išče Dallas Manufacturing Inc. na 1115 E. 152 St. tel. 681-7022. (61)

Help Wanted Male

General Factory Helpers

for galvanizing plant. Apply in person

3753 E. 93 St.

(59)

Ženske dobijo delo

Gospodinja

Iščemo gospodinj; samo odrasli. Shaker Heights. Svojo sobo v privatnem domu. Dobra plača. Kličite WY 1-4999. (60)

Čistilko iščemo

Pospravljanje in snajenje hiše enkrat na teden. Milan Jager, 31319 Lake Shore Blvd. Willowick, Ohio, telefon 944-6755. (60)

MALI OGLASI

V najem

Oddamo 4 sobe, spodaj, gorkota z pečjo, na 1169 E. 60 St. Kličite HE 1-3489.

(59)

V najem—E. 58 St.—

4 sobe in kopalnico se odda v zidanem poslopju. \$45. Kličite 881-7138. (62)

Hiša naprodaj

5 sob, garaža, nova streha in žlebovi, v šentviški naselbini. Pokličite, pogledite in dajte ponudbo! Telefon: EX 1-5232. (60)

Sobe se odda

Dve spalni sobi oddam dve-ma moškima, po želji si tudi lahko kuhajo. Na 1027 E. 61 St. tel.: HE 1-6671. (60)

Vila naprodaj

V prijetnem turističnem kraju na Dolenjskem je naprodaj moderna enodružinska vila, ki se z malo preureditvijo lahko spremeni v dvodružinsko. Zelo primerno za upokojenca. Kličite 361-2815. —(24,26,29 mar.)

STRAŽA NA CIPRU — Na otoku Cipru skrbe za mir čete Kanade, Danske, Finske, Irske, Švedske in Anglije. Na sliki vidimo pripadnike vseh enot v oddelku vojaške policije.

PATRICK A. SHEEHAN:

NODLAG

"In če bi te on vkljub vsemu temu še vedno hotel za ženo in bi pomolil svojo sajasto pest svetu pod nos" (tu je Redmond res pomolil svojo sajasto pest nekemu umišljenemu svetu pod nos) "ter te vzela 'za družico v sreči in nesreči', kakor pravi župnik, ali bi mu ti vendar odrekla?"

Ona mu je pogledala v sajasti, pošteni obraz in ta pogled je mnogo govoril, kajti Red si je naenkrat prilastil pravico ji zapovedovati in je dejal enostavno: "Pojdi!"

Nekaj trenutkov pozneje je stopila v hišo kot gospodinja.

"Našel sem Nodlago, mati," je dejal Redmond, "in ni zlodej, da jo zopet izgubim."

Komaj je minul teden, je Nodlag za vedno izpremenila svoje staro ime (čeprav si ga bomo mi dovolili ohraniti) in postala gospa Redmond Kasey.

XX. poglavje.

HAGARA IN IZMAEL.

To je torej Nodlagina povest, kot mi jo je v presledkih pripovedoval njen sin v somraku svoje bolniške sobe, ki je po vseh potovanjih in mnogih različnih izkušnjah, od katerih tako rado otrpne človeško srce, ohranil zelo nežno in plemenito ljubezen do svoje matere. Zdelo se je, da jo je njena povest — povest izgnanike iz lastnega rodu — razločevala v njegovi duši od vseh drugih, s katerimi je prišel kdaj v dotiko. Nenavadni rodni madež, ki ga je po njej nasledil in ki mu bo ostal, kakor si je mislil, do konca življenja, ga je na skrivnostno način istovetil z njo samo, tako

da je začel smatrati sebe in njo za posebni bitji, ki ju je usoda obsodila v skupno, ne zaslužno, temveč podedovano nesrečo. Toda sedaj, ko se začnajo njegovi lastni doživljaji, bom pripovedoval v prvi osebi in, kolikor bo mogoče, z njegovimi lastnimi besedami. On je mnogo bral, znal več jezikov in se naučil lepo govoriti, kar si prizadeva večina njegovih ameriških rojakov. Toda povest je bila žalostna. Pripovedoval je Izmael o Hagari in sebi v puščavi.

"V mojih prvih spominih je moja mati visoka, vitka žena, zelo nežna in ljubezniva, toda jako boječa. Spominjam se še zlasti njenih svetlih, plavih oči in kostanjevih las, ki so se vedno valovili v nežnih črtah preko senc in ki jih je zadaj zavezovala s trakom. Nikoli ni hodila zdoma, razen ob nedeljah k maši. Zdelo se je, da so vse veselje njenega življenja domači opravi, ljubezen do moža in skrb za otroka. Ko sem prihajal v razumna leta, sem bil edini otrok doma. Moji dve sestri sta odšli služiti, ker so bile poselske plače zaradi izseljevanja in lakote nenavadno visoke. Moj edini brat je bil tesarški vajenec v grofiji Limerick. Ostal sem sam doma in sem bil materin razvajenček, kar sem ji stokratno plačeval z ljubeznijo, kakršne nobena mati še nikoli ni užila."

Tu je umolknil in ne zadnjikrat, kajti čustvo ga je premagalo. Sramota in gorje, ki je vedno spremljalo spomin na njegovo mater, mu jo je priljubilo, zelo priljubilo.

"Spominjam se samo njene obraza in postave ter neke

posebne navade; včasih je prisluškovala, kakor pesmi daljnega zvona ali glasu, ki je klical, klical iz noči. Vi veste, gospod župnik, da smo se mi, ki smo obhodili in videli svet, otresli mnogih teh starih vraž; toda odkar sem se vrnil na Irsko, se me zopet lotevajo čari onih starih let in zares se bojim, da bi se vrnil, če bi zagledal srako na cesti. Moja mati je imela čudno navado. Sklonila se je naprej, dvignila prst k ušesu in poslušala; oče se je včasih našalil in dejal: 'Nodlag! Nodlag! Kdo kliče sedaj?'

Toda jaz sem imel malo časa opazovati, ker so me vzeli iz šole, kakor hitro sem končal abecednik, in me postavili k nakovalu. Veselilo me je to delo, kajti spominjam se, kako sem se, da si je prav majhen, silno trudil vzdigniti kladivo od tal in kako mi je oče zaklical "Hura!" in me mati poljubila, ko mi je po mnogodnevni vajah uspelo. Ko sem pozneje mogel dvigati in vihteti kladivo, mi je oče dejal, da sem se že dosti učil iz knjig in da se moram sedaj lotiti česa, s čimer si bom služil kruha.

Ah, kako dobro se še spominjam kovačnice in vsega, kar je bilo v njej! Velikih, črnih sten, na katerih so visele podkve in vsakovrstna zarjavela železnina; globokih, temnih vdolbin, ki jih je razsvetljeval samo rdeči odsev velikega ognja; mogočnih mehov, ki so razpihali migljajoče iskre po tleh, obilno posutih z ogljem; kako so se nekateri konji plašili, kadar so jih kovali, drugi stali popolnoma mirno; kako je moj oče dvigal kopito na svoj usnjati predpasnik; kako je zadišalo po

rogovini; tap, tap, kladiva; trepetanja ubogih živali, najbolj pa kovinaste godbe, ki je ves dan zvenela z nakovala in mi v duši tatirala pri mnogi stari pesmi ali baladi o Irski in nje bridkosti.

Kajti najprej sem se naučil — veliko prej kot sem znal molitve in katekizem — da je irska dežela trpela in da so ji delali strašno krivico ter da je velika, sveta dolžnost vsakega mladega Irca boriti se za svojo bedno domovino, dokler se krivica ne mašuje in ne doseže pravica. Ah, kako mi zopet vse oživlja v luči izkušnje in spominov in kako sedaj umevam sto malenkosti, ki so mi bile tedaj skrivnost. Kajti zapazil sem, da ni bilo nikdar slišati v hiši mojega očeta onih starih uporniških pesmi, ki sem jih jaz momljal, kadar sem razbijal po dolgih železnih drogovi na nakovalu. Moj oče se ni nikoli udeleževal strastnega prerekanja mladih ljudi, ki so se shajali v kovačnici po opravih ali na pogovor. Bil je molčeč mož, a vendar nisem mogel razumeti, zakaj ni nikoli zabavljal ali se navduševal za Irsko. Poslušal je, delal in molčal.

Jaz pa sem bil besen upornik. V zabavljanju na Angleže sem presegal najbolj zarizenega Fenijana. Vsi so se mi čudili, kadar sem navajal Mitchela, Davisa, Emmeta. Prepeval sem najbolj divje bojne pesmi, ki sem jih mogel iztekniti. Vsakogar sem navdušil (vsaj mislil sem tako), kadar sem deklamiral Meagherjevo bojno pesem. Ponoči sem bedec ležal in premišljeval in sanjal, kako bi vrgel bombe in granate v svo angleško vojsko in jo uničil. Samega sebe sem videl kot slavnega junaka v sto bitkah. Toda moje navdušenje jih ni ogrevalo; niti onih mladih mož, o katerih sem vedel, da so zapriseženi Fenijani, ni razvnelo. Poslušali so moje najbesnejše govore, se spogleda-

vali in smehljali. Tedaj nisem mogel razumeti, a sedaj umem. Niso mi verjeli. Kako bi tudi spričo vsega tistega, kar so vedeli?

Bil sem velik, vitek dečko kakih 16 let, ko se je začel slavni upor leta sedemindesetega. Prej smo mi mladi fantje bivali cele tedne gori na hribih, sicer ne zato, da bi dejanski posegali v boj, temveč kot ogleduhi in prednja straža, da opozorimo fenijanske čete v dolini ali gozdu, če bi se približali orožniki ali vojaki. Marsikatero mesečno noč smo prestali na straži, trepetajoč v ledeno-mrzlem vetru, ki nam je pihal do mozga; na nevarnost nismo mislili, temveč le globoko zavidali zaprisežene vojake velike Irske Republike in tiho upali, da bomo opozorili nase katerega izmed irsko-amerikanskih častnikov, ki jih je bilo tedaj vse polno v deželi.

Še dobro se spominjam tiste noči, ko so ustrelili ubogega Crowleya v Kilclooneyskem

V BLAG SPOMIN
NAŠIM DRAGIM STARŠEM

MATERI

MARY OBLAK

ki je umrla 24. marca 1948

OČETU

FRANK OBLAK

ki je umrl 24. marca 1923.

Mnogo let je že minilo,
odkar Vaju več med rami ni.
Žalostna so naša srca,
solze nam zalivajo oči.

Zalujoči:

OTROCI

Cleveland, O., 24. marca 1965.

CHICAGO, ILL.

FARMS — REAL ESTATE

Have Highly Productive Farm in DeKalb County of 200 acres, two homes. Near town. Available for spring.

BRILL'S REALTY

312-669-5027 or FL 8-3491.

(60)

REAL ESTATE FOR SALE

GOOD INCOME — 3 flat and English basement, yellow brick, 3700 W. 2300 N. — Asking \$37,000. — Call owner VI 8-6401. (58)

HOUSEHOLD HELP

GENERAL HOUSEWORK — IRONING. — Assist with cooking. Live in. Own room. Age 30-45. Small new house (air-condition). 3 adults. Salary open. Permanent. Rec. Refs. Highland Park. Call ID 3-1346. (58)

BUSINESS OPPORTUNITY

FOR IMMEDIATE SALE BY OWNER. — TAVERN — Est. over 20 yrs. Air Cond. Newly remod. — \$30,000 inc. stock. Call mornings, 383-0554. (58)

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

SCREW MACHINE OPERATORS

B & S Operator for 2nd Shift. Must be fully qualified to setup and operate. Liberal company benefits. All qualified applicants will receive consideration.

A. B. DICK CO.

5700 W. Touhy Ave.

Chicago, Ill. 60648

RO 3-1900, Ext. 309

(58)

Lathe Operators

With tracer experience for mold work on 48 inches lathe.

New modern shop.

Overtime

Excellent benefits.

Steady work.

Apply to:

Frank Femali

A-I TOOL CORP.

1425 W. Armitage

Melrose Park, Illinois

(58)

MALE HELP

FLOOR MOLDERS

EXPERIENCED

Wanted by established firm in Fort Worth, Texas. These are steady jobs at good wages. Mild climate offering family men a good way of life. Liberal fringe benefits, including paid vacations, hospitalization, life insurance, etc.

Write, giving past experience etc., or apply in person to personnel.

TEXAS STEEL COMPANY

P.O. BOX 28938

Fort Worth, Texas

Zip Code 76128

(58)

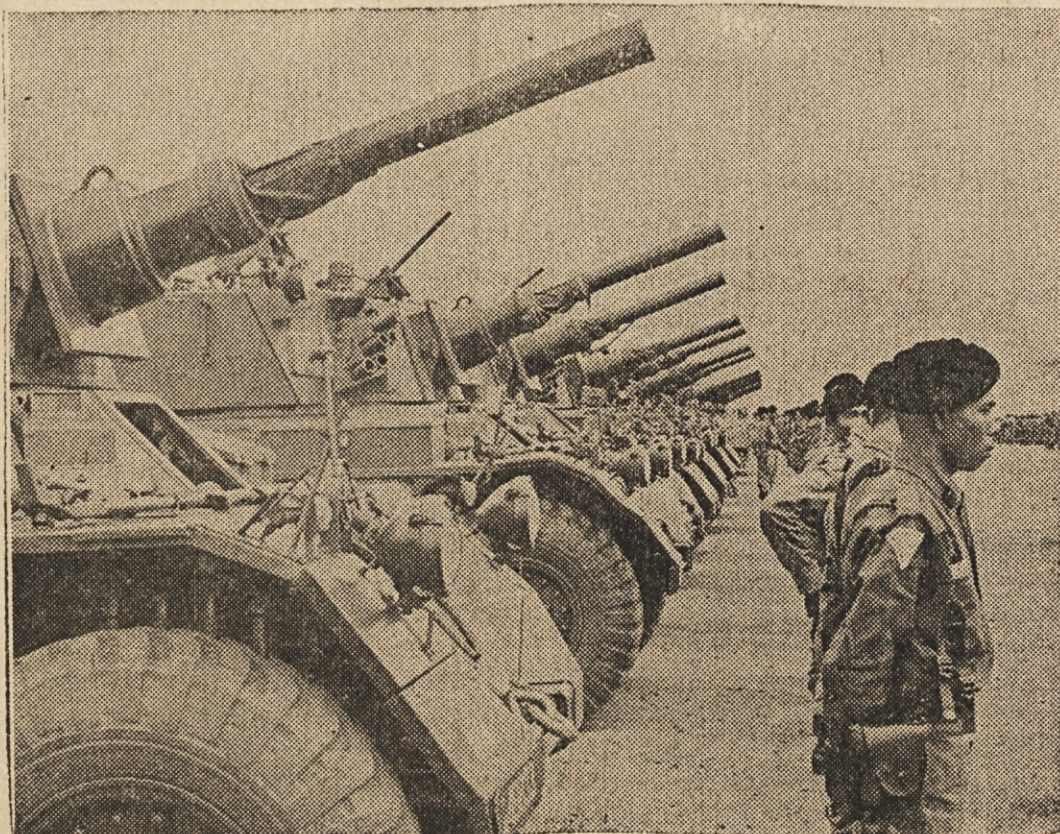
STVAR OKUSA — Tole večerno obleko so pokazali za letošnjo pomlad modni krojilci v zahodni Evropi.

GRDINOVA
POGREBNA ZAVODA

17002 Lake Shore Blvd. KENmore 1-6300
1053 East 62nd Street HENderson 1-2088

Grdina trgovina s pohištvo — 15301 Waterloo Road KENmore 1-1235

GRDINA — Funeral Directors — Furniture Dealers

SUKARNOVI TANKI — Predsednik Indonezije Sukarno je nedavno govoril na veliki vojaški paradi in zatrjeval, da je njegovo zdravje kljub vsem govoricam trdno. Na sliki vidimo del parade s skupino tankov, ki so jih Indoneziji poslali Rusi.

gozdu. Spominjam se njegovile v mojem spominu sliko, ki je že bila obledela in zabri-gorami, skozi mesta in vasi, sredi žalujočega ljudstva do njegovega groba ob morju. To je bil strašen večer in mi smo skoro zblazneli od sovraštva in jeze. Tedaj sem storil enega izmed največjih grehov svojega življenja."

Amerikanec se je obrnil k meni, kakor bi hotel potolažiti mojo nevoljo.

"Besno sem proklel," je nadaljeval, "duhovnika, ki je bogve zakaj prepovedal zviniti oni večer, ko smo šli v nepreglednih vrstah skozi ulice Fermoya."

Te besede so naenkrat oži-

"Kaj? Ali mislite, da je bil upravičen odreči tako majhno čast umrlemu rodoljuba?"

"Morda ne. Jaz sem bil ravnotako brezumen kakor Vi."

"Kaj vi? Saj vas ni bilo tam!" je vzkliknil začuden.

(Dalje prihodnjtj)

ČE SE SELITE

izpolnite ta odrezek in ga nam takoj pošljite. Ni potrebno, da nam pišete pismo. Naslove menjamo dvakrat tedensko. Navedba starega naslova je nujna.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave.

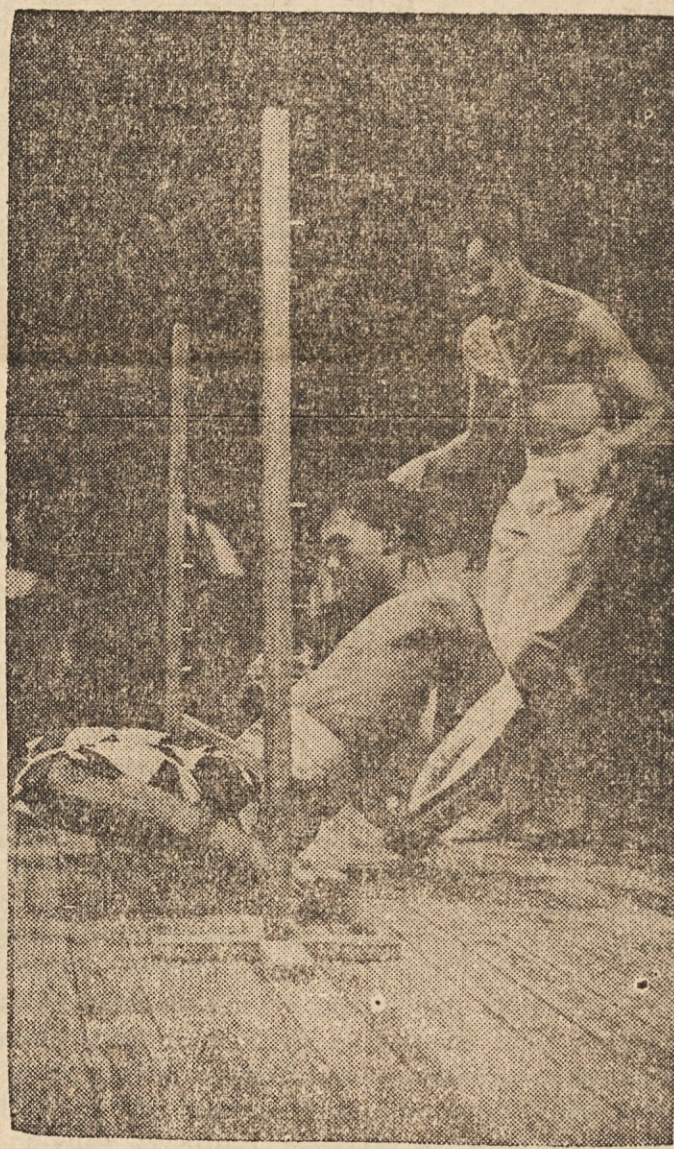
Cleveland 3, Ohio

Moj stari naslov: _____

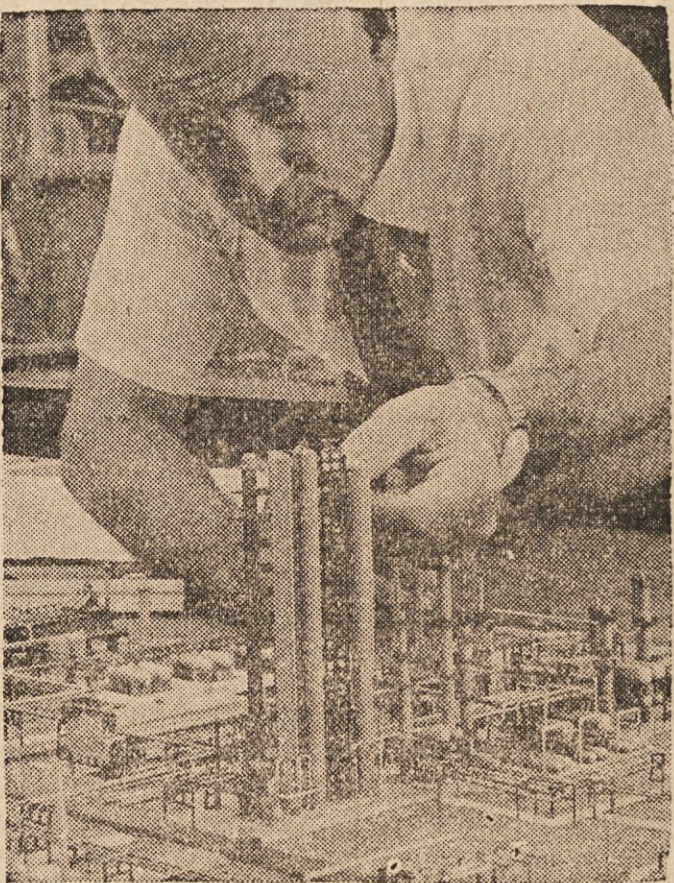
Moj novi naslov: _____

MOJE IME: _____

PROSIMO. PISITE RAZLOČNO

CUDOVITA PROZNOST — "Limbo" plesalec v Port of Spain na Trinidadu kaže svojo spretnost, ko pleše pod nizko nastavljeno prečko, ne da bi se je dotaknil.

MODEREN GULIVER? — Mož na sliki ni noben velikan, je le Bill Tisen od Goodyear Corp., ko končuje delo na malem modelu stolpa za destilacijo gumija.